

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту організацій і
адміністрування ім. М.П. Поліщука

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ПАЛАМАРЧУК Анастасія Миколаївна

УДК 338.43:316.422.13

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ СВК «РУЖИНСЬКИЙ»
БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Спеціальність 073 – Менеджмент
Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело.

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи:
Зелінська Антоніна Михайлівна
Кандидат економічних наук, доцент

АНОТАЦІЯ

Паламарчук А. М. Управління інвестиційним забезпеченням СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 073 «Менеджмент». – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2021.

Систематизовано принципи та умови управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств. Досліджено проблеми ефективного управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств. Проаналізовано економіко-господарське забезпечення сільськогосподарського підприємства та оптимізовано його виробничу структуру. Запропоновано принципово нову модель управління інвестиційним сільськогосподарського підприємства. Розроблено стратегічне планування управлінням інвестиційним забезпеченням сільськогосподарського підприємства та доведено його ефективність в довгостроковій господарській альтернативі

Ключові слова: інвестиції, управління, забезпечення, проектне обґрунтування, функціонування, сільськогосподарські підприємства, аналіз, перспективи розвитку, господарське середовище.

ANNOTATION

Palamarchuk A.M. Investment management of Ruzhynsky agricultural complex, Berdychiv district, Zhytomyr region. – Manuscript.

Qualification work for the master's degree in specialty 073 "Management". – Polissia National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2021.

The principles and conditions of investment management of agricultural enterprises are systematized. Problems of effective management of investment support of agricultural enterprises are investigated. The economic support of the agricultural enterprise is analyzed and its production structure is optimized. A fundamentally new model of investment management of an agricultural enterprise is proposed. Strategic planning of investment management of an agricultural enterprise has been developed and its efficiency in a long-term economic alternative has been proved.

Key words: investments, management, provision, project substantiation, functioning, agricultural enterprises, analysis, development prospects, economic environment.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯМ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	7
1.1. Види та джерела інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств.....	7
1.2. Управління ефективністю залучення та використання інвестицій.....	9
1.3. Методичні основи управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств.....	11
Висновки до розділу 1	13
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА СВК «РУЖИНСЬКИЙ» БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВ ЙОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	14
2.1. Загальна господарська характеристика підприємства.....	14
2.2. Аналіз управління рівнем та умовами інвестиційного забезпечення підприємства.....	16
2.3. Аналіз управління оптимізацією виробничої системи підприємства та оцінка його конкурентних груп.....	18
Висновки до розділу 2	20
РОЗДІЛ 3. ОГРУНТУВАННЯ УМОВ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ СВК «РУЖИНСЬКИЙ» БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ	21
3.1. Моделювання системи ефективного управління інвестиційним забезпеченням підприємства.....	21
3.2. Управління стратегією інвестиційного забезпечення розвитку товарного виробництва підприємства.....	23
Висновки до розділу 3	26
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29
ДОДАТКИ	34

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств є важливою складовою перспектив розвитку аграрного виробництва в довгостроковій господарській альтернативі. Управління процесами залучення та використання інвестицій сільськогосподарських підприємств вимагає кваліфікованих та раціональних підходів з метою отримання максимальних господарських ефектів з одночасним збереження земельних ресурсів та виробництва високоякісної сільськогосподарської сировини та продукції.

Аналіз останніх досліджень. Теоретико-методологічні основи залучення та використання інвестицій вивчали такі відомі вчені як: В. Андрійчук, І. Безп'ята, І. Вініченко, В. Вітвіцький, К. Волощук, А. Гайдуцький, О. Гончаренко, Г. Іванов, та ін. Кругообіг інвестиційних ресурсів (капіталів) сільськогосподарських підприємств досліджують: І. Абрамова, О. Анісімова, О. Булуй, Г. Вишняк, А. Гайдуцький, В. Гераймович, О. Гудзь, та ін.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних основ та практичних рекомендацій щодо реалізації умов управління ефективним інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств.

Для досягнення поставленої мети було виділено та опрацьовано наступні завдання:

- обґрунтовано понятійний апарат проблематики дослідження та систематизовано його основні аспекти вираження;
- проаналізовано існуючу систему управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств;
- систематизовано основні проблеми ефективного інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств в умовах ринку;

- запропоновано вдосконалену модель управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств;
- виконано та доведено ефективність управлінням стратегічним інвестиційним забезпеченням сільськогосподарського підприємства щодо реалізації умов його горизонтальної диверсифікації.

Об'єкт і предмет дослідження. *Об'єктом* кваліфікаційної роботи є Сільськогосподарський виробничий кооператив «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області. *Предметом* є теоретико-прикладні та методологічні основи управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств.

Методи дослідження. Основою виконання кваліфікаційної роботи є монографічний метод завдяки якому було систематизовано проблематику дослідження та встановлено номенклатурні показники її характеристики. При використанні методу індукції та дедукції виявлено системний зв'язок всіх господарських процесів котрі відбуваються зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства. Метод аналізу та синтезу використано для деталізації досліджуваних понять та їх інтеграції в загальне дослідження. Статистичний та математичний методи в поєднанні з проектуванням та моделюванням виразів та понять застосовано для проведення якісного аналізу та перспектив розвитку об'єкта дослідження.

Інформаційну основу дослідження склали нормативні документи, статті, монографії, підручники, автореферати дисертацій, довідкова література з проблематики дослідження, річна звітність СВК «Ружинський» за 2018-2020 рр., результати власних досліджень та матеріали інформаційної електронної мережі «Internet».

Елементи наукової новизни одержаних результатів. За результат атами кваліфікаційної роботи було систематизовано вплив чинників зовнішнього та внутрішнього господарського середовища на ефективність та рівень управління

інвестиційним забезпеченням галузі сільськогосподарського виробництва. Запропоновано принципово нову модель управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств на основі їх сталого розвитку. Розроблено та доведено ефективність управління стратегічним забезпеченням щодо умов інвестиційного забезпечення товарного виробництва сільськогосподарського підприємства та зазначено перспективи його розвитку в довгостроковій господарській альтернативі.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані висновки та результати проведеного дослідження можуть бути використанні в реалізації процесів ефективного управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств в середньостроковій господарській альтернативі.

Особистий внесок здобувача. Запропоновано принципово нову модель управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарського підприємства; проведено проектні розрахунки та доведено їх ефективність щодо реалізації умов ефективного стратегічного управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарського підприємства з використанням процесів горизонтальної диверсифікації виробництва в довгостроковому господарському періоді з можливістю управління запланованими проектними параметрами.

Публікації. *Ходаківський В. М., Місевич М. А., Паламарчук А. М., Матвійчук Д. В. Формування альтернатив стратегічного управління фінансовим забезпеченням сільськогосподарського підприємства в сучасних умовах господарювання. Агросвіт. Дніпро. 2021. № 22. С. 63-71.*

Обсяг і структура дипломної роботи. Робота викладена на 33 сторінках комп'ютерного тексту. Структурно робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (44 найменування та займає 5 сторінок), 18 додатків (5 таблиць та 14 рисунків).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯМ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Види та джерела інвестиційного забезпечення сіельськогосподарських підприємств.

Багатогранність поняття «інвестиції» потребує детального обґрунтування з позиції його видових змін відносно теоретичних та практичних аспектів використання. Крім того важливе значення приділяється виду галузі в якій використовується даний процес. Інвестиційне забезпечення саме сільськогосподарських підприємств є досить розширеним поняттям та базується на безумовній факторній альтернативі ефективного управління підприємством з метою досягнення його максимальної ефективності в довгостроковій господарській альтернативі.

На нашу думку інвестиційне забезпечення сільськогосподарських підприємств є процесом вкладення капіталу в його господарську діяльність з метою отримання запланованого економічного ефекту та досягнення бажаних альтернатив його сталого розвитку. Даний підхід ґрунтується на перспективах розвитку господарського середовища сільськогосподарських підприємств та враховує альтернативність управління ефективним функціонуванням економічної, екологічної та соціальної складових. Специфіка галузі сільськогосподарського виробництва зумовлює виділення видової різноманітності управління процесами інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств (дод. А, рис. 1.1). Пропонуємо виділити наступні зони управління процесом інвестиційного забезпечення сільськогосподарського підприємства: специфікація об'єкту вкладення;

регіональні аспекти реалізації та використання; типологія процесів відновлення вкладеного капіталу; тип використання інвестиційної стратегії; ліквідність інвестиційних вкладень; градації інвестиційних ризиків; типологія власності інвестиційного використання; градація рівнів дохідності; тип відтворення капіталу та джерелами фінансування інвестицій [5, с. 114-116].

Специфіка управління процесом інвестиційного забезпечення сільськогосподарського підприємства полягає в врахуванні факторного впливу умов природно-господарського середовища та врахування фактору значної розбіжності періодів надходження інвестиційних ресурсів і отримання корисного ефекту від їх використання, особливо в галузі рослинництва. Класична типологія зазначеного управління не є дієвою в системі сільськогосподарського виробництва та потребує значної уніфікації відносно конкретного об'єкта інвестування.

Відносно усталених джерел і умов процесу інвестиційного забезпечення сільськогосподарське виробництво має специфічну особливість: значна частина основного і оборотного капіталу в процесі кругообігу самостійно відтворюється з рахунок специфіки технологічних процесів котрі проходять в сільськогосподарських рослинах та організмах тварин (дод. Б, рис. 1.2). Як наслідок виробничо-спожитий капітал в структурі свого кругообігу піддається впливу синергетичних ефектів котрі потребують детального вивчення в міру використовуваної технології виробництва сільськогосподарської продукції, рівня товарності підприємства, форм та методів управління сільськогосподарським підприємством з метою виявлення його прихованих резервів економічного зростання. Основними джерелами інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств є власні кошти, оскільки аграрних бізнес стає дедалі прибутковим, високотехнологічним та перспективним особливо з позиції виробництва екологічно чистої сільськогосподарської продукції [17; 28].

1.2. Управління ефективністю залучення та використання інвестицій.

Специфікація процесів сільськогосподарського виробництва на ряду з іншими галузями народного господарства вимагає застосування ряду заходів щодо стимулювання процесів залучення інвестиційних ресурсів саме через дієві управлінські механізми як на мікро так і макро рівнях. Реалізація процесу прийняття рішення інвестором щодо можливого вкладення капіталу піддається оцінці ризикових ситуацій та можливостей отримання прибутку, повернення вкладеного ресурсу, розширення виробництва та ін. Внутрішнє середовище сільськогосподарського підприємства в процесі реалізації інвестиційних проектів в основному піддається змінам технологічного переоснащення виробництва, вдосконаленню системи управління, оптимізації кадрового забезпечення та реорганізації процесів господарського використання основних засобів виробництва виходячи з рівня їх якості використання та забезпечення. Сучасна парадигма розвитку управління процесами ефективності сільськогосподарського виробництва в значній частині полягає саме в детальному аналізі умов зовнішнього середовища функціонування сільськогосподарських підприємств, оскільки їх внутрішня господарська система має достатньо потужний ресурсний потенціал та забезпечується високотехнологічними альтернативами розвитку в довгостроковій господарській альтернативі [4].

Зовнішні економічні впливи та ефективність процесів управління ними безпосередньо залежить від конкретних факторів розвитку кон'юнктури світових ринків сільськогосподарської продукції та сировини, оскільки національна складова зазначеного типу виробництва в міжнародному поділі праці займає чільне місце та виводить дану галузь в «сімку» світових продуцентів зернових культур. Відповідно управління факторами зовнішнього середовища розвитку сільськогосподарських підприємств вимагає високого

професіоналізму, піддається впливу вагомого рівня конкуренції та значного рівня невизначеності ризикових ситуацій (дод. В, рис. 1.3).

Пріоритетність управління економічним розвитком сільськогосподарських підприємств є першочерговою ланкою їх ефективного розвитку. Дієвість такого розвитку підтверджується основними економічними показниками (параметрами) їх зростання та піддається регламентним величинам їх оцінки та оптимізації. Використовуючи досвід управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарського виробництва розвинутих країн світу зазначений рівень економічної ефективності не враховує низку параметрів розвитку самих сільськогосподарських підприємств в довгостроковій господарській альтернативі. Основний засіб виробництва (сільськогосподарські угіддя) є відновлювальним засобом виробництва при умові його раціонального використання, тому управління господарською діяльністю зазначеного типу виробництва має враховувати не лише економічні ефекти а й соціальну та екологічну складові такого використання (дод. Г, рис. 1.4).

Залучення принципово нових підходів щодо управління та розуміння значення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств в довгостроковій господарській альтернативі має забезпечити розвиток принципово нових новаторських основ розвитку аграрного виробництва. Підвищення рівня кооперації та диверсифікації виробничих систем сільськогосподарських підприємств в поєднанні з ефективним їх менеджментом має сприяти ефективному розвитку сільськогосподарського виробництва та забезпечувати зростання прибутковості самих сільськогосподарських підприємств. В свою чергу процеси управління ефективністю залучення та використання інвестицій сільськогосподарськими підприємствами слід спрямовувати в розвиток чіткою спеціалізації таких підприємств за типологією їх товарної продукції що в майбутніх альтернативах має вибудовувати типологію розвитку регіональних сільськогосподарських систем.

1.3. Методичні основи управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств.

Загальні методики управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств як правило передбачають наявність взаємозалежних номенклатурних показників котрі системно залежні на всіх стадіях реалізації зазначеного аналізу. Переважна їх більшість піддається неформальному впливу та в процесі переходу в етапах розрахунку втрачає своє вагове вираження і відповідно впливає на кінцеві показники зазначеної ефективності інвестиційного проекту. З зазначених умов виявляється необхідність приведення діючої системи методології оцінки ефективності інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств до загальної системи «вираження» зазначених ознак з позиції їх сприйняття загальними економетричними системами моделювання що значно спростило б можливості адекватного управління та інтегрувало б дану систему в загальний інвестиційний світовий господарський комплекс [25].

Загалом пропонуємо використовувати систему управління економічним забезпеченням сільськогосподарських підприємств реалізація якої передбачає використання наступних складових: оцінку обсягу, структури та джерел формування інвестиційних ресурсів; оцінка ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств (економічна, соціальна та екологічна). Запропонована система значно змінює підходи щодо управління процесами залучення та використання інвестиційних ресурсів та сприяє збалансованому розвитку сільськогосподарського комплексу регіону зокрема та країни загалом (дод. Д, рис. 1.5). З запропонованої методики слід виділити можливості оцінки запропонованих інвестиційних ресурсів для ефективного розвитку сільськогосподарських підприємств у відношенні до показника їх реального використання (засвоєння), що дає можливість реально зіставити заявлені наміри

інвесторів з їх діями. Оцінка джерел формування інвестиційних ресурсів з позиції їх розмежування за напрямками використання дає можливість зрозуміти обсяги реального державного асигнування в розвиток сільськогосподарських підприємств регіону та умов його використання.

Однією з найважливіших функцій управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств є контроль. В реальній дійсності реалізація зазначеної функції спрямовується на задоволення інтересів інвестора що в свою чергу впливає на кінцеві результати процесу самого інвестиційного забезпечення. Доцільно в умовах наростання глобальної економічної кризи використовувати систему показників оцінки інвестиційного забезпечення сільськогосподарського виробництва з позиції розмежування даних показників за елементами: обсягу загальних інвестицій з розрахунку на одиницю застосовуваних виробничих ресурсів; обсягу загальних інвестицій з розрахунку на одиницю виробничо спожитих ресурсів; обсягу чистих інвестицій з розрахунку на одиницю застосовуваних виробничих ресурсів; обсягу чистих інвестицій з розрахунку на одиницю виробничо спожитих ресурсів (дод. Е, рис. 1.6).

Аналіз структури інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств вказує на левову частку капіталовкладень в галузь рослинництва при одночасному суттєвому зменшенні надходжень в галузь тваринництва. Наявні господарські процеси створюють передумови для суттєвого зменшення рівня управління процесами диверсифікації сільськогосподарського виробництва. Систематизація та групування чинників економічного середовища господарювання сільськогосподарських підприємств піддається впливу раніше не зазначених ризиків котрі мають особливу економічну особливість виявлення внаслідок поширення світової пандемії а також потребують детального вивчення та систематизації в довгостроковому господарському періоді функціонування сільськогосподарських підприємств [36].

Висновки до розділу 1

1. Специфіка управління процесом інвестиційного забезпечення сільськогосподарського підприємства полягає в врахуванні факторного впливу умов природно-господарського середовища та врахування фактору значної розбіжності періодів надходження інвестиційних ресурсів і отримання корисного ефекту від їх використання, особливо в галузі рослинництва.

2. Пріоритетність управління економічним розвитком сільськогосподарських підприємств є першочерговою ланкою їх ефективного розвитку. Дієвість такого розвитку підтверджується основними економічними показниками (параметрами) їх зростання та піддається регламентним величинам їх оцінки та оптимізації.

3. Процеси управління ефективністю залучення та використання інвестицій сільськогосподарськими підприємствами слід спрямовувати в розвиток чіткою спеціалізації таких підприємств за типологією їх товарної продукції що в майбутніх альтернативах має вибудовувати типологію розвитку регіональних сільськогосподарських систем.

4. Оцінка джерел формування інвестиційних ресурсів з позиції їх розмежування за напрямками використання дає можливість зрозуміти обсяги реального державного асигнування в розвиток сільськогосподарських підприємств регіону та умов його використання.

5. Аналіз структури інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств вказує на лівову частку капіталовкладень в галузь рослинництва при одночасному суттєвому зменшенні надходжень в галузь тваринництва. Наявні господарські процеси створюють передумови для суттєвого зменшення рівня управління процесами диверсифікації сільськогосподарського виробництва тим самим створюючи суттєві перепони в реалізації якісного менеджменту в системі їх забезпечення.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА СВК «РУЖИНСЬКИЙ» БЕРДИЧІСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВ ЙОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

2.1. Загальна господарська характеристика підприємства.

Господарська діяльність сільськогосподарського виробничого кооперативу в переважній мірі спрямована на виробництво та реалізацію високорентабельних сільськогосподарських культур з одночасним веденням прибуткового виробництва галузі молочного скотарства. Разом з тим підприємство реалізує свою діяльність через виробництво класичних видів продукції галузі рослинництва та тваринництва котрі є не досить високо рентабельними але дають змогу застосовувати дієвий рівень виробничої «ротації» в середньостроковій господарській альтернативі, особливо в галузі рослинництва.

Відносний характер зміни умов зовнішнього господарського середовища створює альтернативи для вирощування та реалізації зерна кукурудзи, озимої пшениці, ріпаку, соняшника та сої що в свою чергу породжує низку ризиків відносно виснаження земельних ресурсів господарства. Натомість ведення господарського використання земельних угідь на ряду з низькорентабельними галузями тваринництва (свинарство та вирощування молодняка ВРХ) створюють передумови для якісного забезпечення земельних угідь господарства необхідним набором азотно-фосфорно-калійних добрив та закріплення структури гумусу.

Управління структурою товарного виробництва підприємства має аграрний характер його направленості та передбачає низку альтернатив реалізації готової продукції рослинництва у вигляді її переробки, фасування та збуту в створеній торгово-оптовій мережі (дод. Є, табл. 2.1). В наведеній

номенклатурі загальний рівень виробництва продукції рослинництва представлений виробництвом зерна кукурудзи за загальною структурою 2018-2020 рр. – 67,9 %, при загальному показнику товарності галузі рослинництва на рівні 76,5 %; галузь тваринництва в основному представлена виробництвом молока цільного – 16,2 % та складає в загальному еквіваленті 23,4 %; тобто товарна номенклатура кооперативу має чітко виділену спеціалізацію виробництва продукції галузі рослинництва та спрямована на її зерновий напрям. Зазначений аналіз є дієвою основою щодо можливого розвитку умов вертикальної диверсифікації виробництва з позиції «переведення» товарної номенклатури галузі рослинництва в галузь тваринництва з наступною переробкою наданої сировини.

Успішність реалізації господарської діяльності та ефективність її управління безпосередньо залежать від умов та можливостей використання існуючого сільськогосподарського капіталу (дод. Ж, рис. 2.1). В 2020 р. нагромадження власних капітальних ресурсів склало 7854,0 тис грн у відповідності до 2018 р. – 6511,6 тис грн. Приріст власного капіталу реалізується за рахунок нагромадження рівня нерозподіленого чистого прибутку: 1625,2 тис грн у 2020 р. в порівнянні до 743,8 тис грн. у 2018 р. Виважений підхід управління в використанні отриманого валового доходу направлений на мінімізацію власного корисного ефекту засновників підприємства надає змогу значно нарощувати темпи економічного розвитку підприємства в середньостроковій господарській альтернативі та набувати вагомі конкурентні переваги котрі виявляються в зростанні рівня виплат орендних платежів за користування земельними паями, закупівлею нової техніки та масштабного техніко-технологічного переоснащення виробництва з можливістю утримання малорентабельних виробництв котрі забезпечують функціонування підприємства на умовах його сталого функціонування.

2.2. Аналіз управління рівнем та умовами інвестиційного забезпечення підприємства.

Визначальними факторними показниками управління інвестиційним забезпеченням підприємства насамперед вважаються показники надходження основного капіталу, рівень його річного приросту, рівень амортизаційних відрахувань та загальна середньорічна вартість основних виробничих фондів підприємства (дод. 3, табл. 2.2). В 2020 р. в порівнянні з 2018 р. загальна вартість основного капіталу зросла на 13,9 %, річний приріст склав 7,9 %, залишкова вартість зросла на 13,9 %, коефіцієнт амортизації склав 2,1 % а вартість основних виробничих фондів зросла на 13,6 %. Враховуючи низку умов ефективного розвитку господарського середовища підприємства та вплив факторів стагнації оточуючого зовнішнього середовища доцільно розглядати динаміку інвестиційного забезпечення сільськогосподарського виробництва підприємства з врахуванням умов загальної комплексної стратегії розвитку національного аграрного середовища.

Однією з найважливіших характеристик ефективності реалізації вкладення основного капіталу в господарське середовище підприємства є умови його можливого повернення з зазначенням показників його ліквідності, оскільки сучасні ризики використання капіталів стають досить динамічними та раптовими відносно господарських умов його використання (дод. II, рис. 2.2). В наведеному змістовному вираженні в 2020 р. частка власних оборотних коштів у покритті активів складає 0,68 од. що є високим показником та в порівнянні з показником рівня фінансової незалежності (автономії) створює альтернативи для забезпечення умов ефективного реінвестування; частка оборотних коштів в 2020 р. у активах складає 0,18 од. при коефіцієнті швидкої ліквідності на рівні 0,46 од.

Ризик втрати капіталу є досить низьким та при раптовій зміні умов ведення господарської діяльності та виникнення непередбачуваних кризових

ситуації інвестор спроможний протягом 2-х місячного терміну повернути понад 45,0 % наданого інвестиційного ресурсу. Аналіз умов використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарського підприємства підтверджується високими показниками норми окупності таких вкладень на рівні 32,4 % в 2020 р. що на 5,6 % вище в порівнянні з 2018 р. Даному підвищенню сприяють: сприятлива кон'юнктура цін на продукцію галузі сільськогосподарського виробництва продукції рослинництва; визначення місії та цілей управління розвитком сільськогосподарського виробництва в межах його діючих регіональних аспектах виробництва, якість сільськогосподарських угідь, розподіл норм та регламентів в виробничому поділі праці за регіональним аспектом зазначеного використання та значного зростання ролі сільськогосподарського виробництва в світових масштабах його реалізації.

Головними умовами ефективного інвестиційного забезпечення підприємства є можливість отримання достатнього рівня інвестиційного прибутку з мінімізацією впливу ризиків з перспективами розширення і диверсифікації аграрного виробництва в довгостроковій господарській альтернативі. Важливого значення набуває напрям реалізації капіталовкладень, оскільки вибір сфери сільськогосподарського виробництва підприємства вимагає застосування технологічно різномірних форм управління та відповідної кваліфікації персоналу.

В структурі розподілу джерел інвестиційного забезпечення підприємства переважна їх частина є власним накопиченням капіталу – 68,9 % у 2018-2020 рр., решта залучається у формі позичкового капіталу на умовах його платного використання. Ефективно діюча галузь молочного скотарства передбачає використання різного роду державних дотацій через участь в аграрних програмах розвитку регіону за рахунок якої знаходять капіталовкладення у формі їх цільового забезпечення та використання.

2.3. Аналіз управління оптимізацією виробничої системи підприємства та оцінка його конкурентних груп.

Результати проведеного аналізу вказують на суттєве зростання посівних площ у 2018-2020 рр. високо інтенсивних господарських культур: пшениці ярої – 6,5 %; кукурудзи – 28,5 %; соняшника – 36,1 %; сої – 35,0 %; ріпаку озимого – 7,3 % при зростанні загальної кількості сільськогосподарських угідь лише на 1,0 %. (дод. К, табл. 2.3). Зростання рівня інтенсифікації виробничих процесів в галузі рослинництва створює передумови для надмірного використання головного засобу виробництва (землі) та впливає на формування перспектив використання капіталовкладень підприємства в довгостроковому господарському періоді. В даному аспекті слід змінювати підходи до управління процесами стратегічного розвитку галузі рослинництва підприємства та перебудовувати їх на принципово нову основу сталого розвитку.

Головним завданням в управлінні інвестиційним забезпеченням розвитку виробничої системи підприємства є оптимізація його виробничих площ з позиції узгодження альтернатив розвитку галузі рослинництва та тваринництва, вивчення альтернатив їх уніфікації та ефективного поєднання. За результатами проведеного оптимізаційного аналізу (дод. Л, рис. 2.3) було використано факторні показники впливу за наступними елементами: x_1 – рівень технологічної оцінки впливу виробництва на умови зовнішнього середовища; x_2 – рентабельність галузевого виробництва з врахуванням терміну кругообороту та окупності капіталу; x_3 – доступність до технологічних факторів виробництва в системі загального поділу праці; x_4 – показник «збалансованості» процесів сталого використання валового доходу підприємства за типом градації його виробництв. Показник тісноти зв'язку $R=0,4552$ є невисоким але вказує на можливість використання зазначених впливів в системі управління змінами виробничо-господарської системи

виробництва що дасть змогу отримати низку синергетичних ефектів від запропонованого використання. За результатами аналізу оптимізації пропонується доведення рівня посівних площ основних сільськогосподарських культур підприємства до наступних показників: соняшник – 247 га, горох – 292 га, ячмінь ярий – 413 га, кукурудза – 692 га, пшениця яра – 519 га, пшениця озима – 667 га.

Аналіз рівня та умов конкурентного середовища підприємства виражається через надмірний вплив факторів кліматичного характеру в процесі реалізації господарської діяльності підприємства та наявності значної кількості конкуруючих господарських структур з аналогічною типологією виробництва та якістю сільськогосподарських угідь (дод. М, рис 2.5). При використанні бальної системи оцінки якості продукції підприємства за товарним асортиментом та номенклатурою 2018-2020 рр. показник складає 82 бали, при співставленні якісних параметрів товарної продукції середньою ціною її реалізації в галузі – 84 бали та займаній ніші регіонального ринку на рівні 7,6 % підприємство «утримує позиції» вище середніх показників та має перспективи щодо їх зростання в довгостроковій господарській альтернативі на що вказують проведення процесів помірною комплексного переоснащення виробництва, використання прогресивних технологій в галузі тваринництва та приростом рівня чистого доходу підприємства.

Переважну більшість товарної продукції 84,7 % підприємство реалізує у формі сільськогосподарської сировини котра використовується в наступних циклах переробки та доводиться до вигляду готової продукції в посередницькій мережі агропромислового виробництва. Можливість набуття суттєвих конкурентних переваг реалізується через ефективно побудовану логістичну систему, якісне інфраструктурне забезпечення виробництва та раціональне розміщення виробництва за територіальними аспектами його забезпечення що значно зменшує рівень витрат на управління ним.

Висновки до розділу 2

1. Загальний рівень виробництва продукції рослинництва представлений виробництвом зерна кукурудзи за загальною структурою 2018-2020 рр. – 67,9 %, при загальному показнику товарності галузі рослинництва на рівні 76,5 %; галузь тваринництва в основному представлена виробництвом молока цільного – 16,2 % та складає в загальному еквіваленті 23,4 %.

2. Нагромадження власних капітальних ресурсів у 2020 р. склало 7854,0 тис грн у відповідності до 2018 р. – 6511,6 тис грн. Приріст власного капіталу реалізується за рахунок нагромадження рівня нерозподіленого чистого прибутку: 1625,2 тис грн у 2020 р. в порівнянні до 743,8 тис грн. у 2018 р. В 2020 р. в порівнянні з 2018 р. загальна вартість основного капіталу зросла на 13,9 %.

3. Аналіз умов використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарського підприємства підтверджується високими показниками норми окупності таких вкладень на рівні 32,4 % в 2020 р. що на 5,6 % вище в порівнянні з 2018 р. за рахунок проведення процесів якісного реінвестування.

4. За результатами аналізу оптимізації пропонується доведення рівня посівних площ основних сільськогосподарських культур підприємства до наступних показників: соняшник – 247 га, горох – 292 га, ячмінь ярий – 413 га, кукурудза – 692 га, пшениця яра – 519 га, пшениця озима – 667 га.

5. Переважну більшість товарної продукції 84,7 % підприємство реалізує у формі сільськогосподарської сировини котра використовується в наступних циклах переробки та доводиться до вигляду готової продукції в посередницькій мережі агропромислового виробництва. Головними умовами ефективного інвестиційного забезпечення підприємства є можливість отримання достатнього рівня інвестиційного прибутку.

РОЗДІЛ 3

ОГРУНТУВАННЯ УМОВ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ СВК «РУЖИНСЬКИЙ» БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

3.1. Моделювання системи ефективного управління інвестиційним забезпеченням підприємства.

Мінливість умов зовнішнього середовища підприємства та швидка плинність ризиків інвестиційного забезпечення його діяльності вимагають докорінної перебудови системи їх ефективного інвестиційного забезпечення на умовах коригування корисних ефектів від впровадження інвестиційних програм на ефективність впливу отриманої від екологічної та соціальної складових зазначеного розвитку. Оскільки інвестор в переважній мірі вимагає отримання суто економічного ефекту та зменшує асигнування на забезпечення параметрів сталого розвитку інвестиційного проекту виникає необхідність стимулювання зазначених дій на методичному рівні в процесі управління оцінкою та аналізом ефективності вкладення капіталів.

Набуття довгострокових господарських альтернатив в галузі сільськогосподарського виробництва та ефективне управління ними реалізується через раціональне використання природного фактору виробництва (сільськогосподарських угідь) при якісному забезпеченні розвитку соціальної складової конкретного територіального об'єднання на якому проводяться виробничі сільськогосподарські процеси. Пропонуємо в зазначеній методології використовувати наступну модель оптимізації процесів управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств в довгостроковій господарській альтернативі (дод. Н, рис. 3.1). В якості управлінських впливів пропонується застосування 4 блоків (однорідно

спрямованих систем) функцій інвестиційного контролю. Кожна з зазначених відповідностей має враховувати сукупний набір показників однорідного характеру впливу для можливості їх ефективного поєднання та проведення якісного економічного аналізу. Інвестиційний клімат сільськогосподарського підприємства необхідно оцінювати з позиції нерозривного зв'язку наступних елементів його функціонування: набору організаційно-економічних заходів; набору організаційно-управлінських заходів впливу; процесом безпосереднього управління інвестиційною діяльністю; виділенням пріоритетів інвестиційної привабливості галузі та врахуванням особливостей сільськогосподарського виробництва.

В якості управління джерелами інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств пропонуємо структурувати їх за безпосередніми капіталовкладеннями підприємств; вкладеннями з державного, місцевого та позабюджетних фондів; кредитних коштів інвесторів та вкладеннями іноземних інвесторів. З запропонованої класифікації необхідно детально структурувати та проводити порівняльний аналіз відносно національної приналежності капіталу, оскільки надмірне вливання іноземних інвестицій в галузь сільськогосподарського виробництва створить передумови для інтенсивного використання земельних ресурсів, їх виснаження в довгостроковій господарській альтернативі. В типології управління напрямками інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств пропонуємо виділяти: виробничу діяльність, соціально-економічну діяльність, інноваційний напрям розвитку підприємства, екологічний напрям та інвестиції в розвиток людського капіталу, – а також в класифікації процесів управління за об'єктами інвестиційної діяльності в окрему складову включити інтелектуальну власність та екологічні інновації як один із найперспективніших напрямів розвитку сільськогосподарського виробництва з позиції умов «зеленої економіки» та виробництва органічної продукції.

3.2. Управління стратегією інвестиційного забезпечення розвитку товарного виробництва підприємства.

З метою суттєвого зростання рівня прибутковості підприємства пропонуємо використати системні процеси введення горизонтальної диверсифікації галузі тваринництва та перейняти функції посередницьких структур з позиції реалізації молока цільного при використанні технологічних стадій його пастеризації, охолодження та фасування. Вибір даної інвестиційної стратегії покладається на унікальність господарської системи підприємства котра виявляється через можливість ефективного ведення галузі молочного скотарства в порівнянні з іншими сільськогосподарськими підприємства товарна продукція котрих представлена суто рослинництвом.

В зазначеному контексті пропонується залучити інвестиційні ресурси в розмірі 6,8 млн грн (при використанні власних джерел інвестиційного забезпечення в розмірі 2,8 млн грн). Проектне обґрунтування витрат на реалізацію стратегії інвестиційного забезпечення розвитку товарного виробництва молока в СВК «Ружинський» за перспективним господарським періодом 2022-2026 рр. (дод. О, табл. 3.1) передбачає закупівлю необхідного технологічного обладнання, його налаштування з залученням послуг сторонніх організацій, навчання та перекваліфікації обслуговуючого персоналу, використання послуг маркетингово-логістичних структур відносно реалізації умов збуту товарного асортименту виробництва.

З опрацьованих перспектив виробництва пропонуємо щоденно реалізувати товарне молоко в кількості 2,5 т що складає в абсолютному вимірі 39,6 % від загальних об'ємів його виробництва. Інвестиційні надходження щодо умов реалізації стратегії інвестиційного забезпечення підприємства в розмірі 4,0 млн грн пропонуємо отримати в комерційному банку строком на 3 роки з можливістю дострокового погашення кредитних зобов'язань з рівнем

кредитного відсотка 23,6 % (дод. П, рис. 3.2). В структуру даних зобов'язань по витратах залучених інвестиційних ресурсів вкладається витрати на відновлювальну вартість інвестиційного проекту (амортизація) та страхові відрахування щодо настання можливих валютних ризиків 2022-2024 рр. Загальна сума інвестиційних зобов'язань складе 8,9 млн грн, при загальній вартості інвестиційної стратегії 11,8 млн грн.

Аналіз ринкового середовища реалізації молочної продукції вказує на доцільність застосування реалізаційної ціни на рівні 28,7 грн за 1 л кінцевому споживачу що в значній мірі буде створювати достатньо потужний конкурентний сегмент в порівнянні з іншими ціновими характеристиками конкурентів. Якість молока СВК «Ружинський» в загальному товарному асортименті ринкового середовища підприємства є досить високою оскільки існуюча технологія його виробництва є сучасною та дієвою відносно забезпечення тварин якісною кормовою базою, їх безприв'язного утримання та використання «ялинкової» технології доїння корів без доступу повітря (Westfalia). Собівартість виробництва 1 кг молока цільного на підприємстві складає 8,1 грн що є досить збалансованим показником в порівнянні з аналогічними підприємствами конкуруючої групи та створює передумови можливого використання прихованих резервів його можливого зростання в середньостроковій господарській альтернативі.

Для дієвого управління ефективністю стратегії інвестиційного забезпечення розвитку товарного виробництва підприємства на період 2022-2026 рр. пропонуємо скоригувати загальногосподарських ефект наведеного застосування з врахування податкових платежів, інфляційних відрахувань та додаткового доходу від поліпшення якості товарної продукції підприємства (дод. Р, рис. 3.3). Загальний розмір сукупного доходу підприємства при реалізації зазначеної стратегії протягом 2022-2026 рр. складатиме 75,0 млн грн. Показник чистої поточної вартості стратегічного

інвестування у річному його вираженні складатиме 14,9 млн грн. При врахуванні витрат на транспортування та збут готової товарної продукції підприємства, а також витрат на її зберігання сукупні витрати складатимуть 5,9 млн грн з перспективою зростання їх рівня. Скоригований на рінь витрат повної собівартості, переробки та збуту товарної продукції підприємства рівень інвестиційного доходу в річному вираженні складатиме 8,6 млн грн.

Розбудова раціональної системи реалізації та управління рівнем загального господарського ефекту реалізації стратегії інвестиційного забезпечення розвитку товарного виробництва молока (дод. С, рис. 3.4) передбачає покриття рівня поточних зобов'язань та досягнення «точки безбитковості» в 2 кварталі 2023 р. При лінійному вирівнюванні рядів динаміки за значенням чистого прибутку інвестиційного проекту в сумарному значенні його надходження рівень рентабельності складе 211,7 %.

Застосування процесів горизонтальної диверсифікації виробництва на ряду з ефективним управлінням інвестиційним забезпеченням сільськогосподарського підприємства дає змогу частково подолати проблеми диспаритету цін, значно підвищити рівень прибутковості основного виробництва підприємства та створити передумови для його ефективного розвитку в довгостроковій господарській альтернативі. Реалізація запропонованого управління рівнем стратегічного інвестиційного забезпечення розвитку товарного виробництва СВК «Ружинський» можлива за виконання наступних умов: стабільного господарського середовища підприємства; незмінної цінової політики підприємства в поєднанні з світовою кон'юнктурою; відсутності процесів суттєвого приросту показників інфляції; формування стабільної збутової мережі та просування новоствореної торгової марки; повсякчасне зростання рівня якості продукції що виробляється з застосуванням екологізації процесів її переробки та проведення комплексної технологічної переоснащеності виробництва на інноваційній основі.

Висновки до розділу 3

1. Набуття довгострокових господарських альтернатив в галузі сільськогосподарського виробництва та ефективне управління ними реалізується через раціональне використання природного фактору виробництва (сільськогосподарських угідь) при якісному забезпеченні розвитку соціальної складової конкретного територіального об'єднання на якому проводяться виробничі сільськогосподарські процеси.

2. В якості управління джерелами інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств пропонуємо структурувати їх за безпосередніми капіталовкладеннями підприємств; вкладеннями з державного, місцевого та позабюджетних фондів; кредитних коштів інвесторів та вкладеннями іноземних інвесторів.

3. Ринкове середовища реалізації молочної продукції вказує на доцільність застосування реалізаційної ціни на рівні 28,7 грн за 1 л кінцевому споживачу що в значній мірі буде створювати достатньо потужний конкурентний сегмент в порівнянні з іншими ціновими характеристиками конкурентів.

4. Загальний розмір сукупного доходу підприємства при реалізації зазначеної стратегії протягом 2022-2026 рр. складатиме 75,0 млн грн. Показник чистої поточної вартості стратегічного інвестування у річному його вираженні складатиме 14,9 млн грн.

5. Розбудова раціональної системи реалізації та управління рівнем загального господарського ефекту реалізації стратегії інвестиційного забезпечення розвитку товарного виробництва молока передбачає покриття рівня поточних зобов'язань та досягнення «точки беззбитковості» в 2 кварталі 2023 р. При лінійному вирівнюванні рядів динаміки за значенням чистого прибутку інвестиційного проекту в сумарному значенні його надходження рівень рентабельності складе 211,7 %.

ВИСНОВКИ

1. Основними джерелами інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств є власні кошти, оскільки аграрний бізнес стає дедалі прибутковим, високотехнологічним та перспективним особливо з позиції виробництва екологічно чистої сільськогосподарської продукції.

2. Підвищення рівня кооперації та диверсифікації виробничих систем сільськогосподарських підприємств в поєднанні з ефективним їх менеджментом має сприяти ефективному розвитку сільськогосподарського виробництва та забезпечувати зростання прибутковості самих сільськогосподарських підприємств.

3. З запропонованої методики слід виділити можливості оцінки запропонованих інвестиційних ресурсів для ефективного розвитку сільськогосподарських підприємств у відношенні до показника їх реального використання (засвоєння), що дає можливість реально зіставити заявлені наміри інвесторів з їх діями. Оцінка джерел формування інвестиційних ресурсів з позиції їх розмежування за напрямками використання дає можливість зрозуміти обсяги реального державного асигнування в розвиток сільськогосподарських підприємств регіону та умов його використання.

4. Управління структурою товарного виробництва підприємства має аграрний характер його направленості та передбачає низку альтернатив реалізації готової продукції рослинництва у вигляді її переробки, фасування та збуту в створеній торгово-оптовій мережі.

5. В 2020 р. нагромадження власних капітальних ресурсів склало 7854,0 тис грн у відповідності до 2018 р. – 6511,6 тис грн. Приріст власного капіталу реалізується за рахунок нагромадження рівня нерозподіленого чистого прибутку: 1625,2 тис грн у 2020 р. в порівнянні до 743,8 тис грн. у 2018 р.

6. Аналіз рівня та умов конкурентного середовища підприємства виражається через надмірний вплив факторів кліматичного характеру в процесі

реалізації господарської діяльності підприємства та наявності значної кількості конкуруючих господарських структур з аналогічною типологією виробництва та якістю сільськогосподарських угідь.

7. Інвестор в переважній мірі вимагає отримання суто економічного ефекту та зменшує асигнування на забезпечення параметрів сталого розвитку інвестиційного проекту виникає необхідність стимулювання зазначених дій на методичному рівні в процесі управління оцінкою та аналізом ефективності вкладення капіталів.

8. Пропонуємо в зазначеній методології використовувати наступну модель оптимізації процесів управління інвестиційним забезпеченням сільськогосподарських підприємств в довгостроковій господарській альтернативі.

9. В якості управління джерелами інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств пропонуємо структурувати їх за безпосередніми капіталовкладеннями підприємств; вкладеннями з державного, місцевого та позабюджетних фондів; кредитних коштів інвесторів та вкладеннями іноземних інвесторів.

10. В зазначеному контексті пропонується залучити інвестиційні ресурси в розмірі 6,8 млн грн (при використанні власних джерел інвестиційного забезпечення в розмірі 2,8 млн грн). Проектне обґрунтування витрат на реалізацію стратегії інвестиційного забезпечення розвитку товарного виробництва молока в СВК «Ружинський» за перспективним господарським періодом 2022-2026 рр.

11. Загальний розмір сукупного доходу підприємства при реалізації зазначеної стратегії протягом 2022-2026 рр. складатиме 75,0 млн грн. Дієвість використання зазначених умов використання стратегії інвестиційного зростання ефективності виробництва є дієвою з позиції умов розвитку сталого середовища підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. . Кушнір С. О. Інвестиції в сільськогосподарську галузь України: реалії та перспективи у зв'язку з відкриттям ринку землі. *Підприємництво та інновації*. 2020. Вип. 12. С. 63-68.
2. Acs S., Borodina O., Paloma S., Kharchenko A. Ukraine's agriculture : potential for expanding grain supply. *Economic and institutional challenges. European Commission Joint Research Centre*. 2016. № 26170. URL: <https://ec.europa.eu/jrc/sites/default/files/jrc84652.pdf> (дата звернення: 26.11.2021).
3. Babenko V. A. (2009), “ Investment factor of innovative development of agricultural production”, [Online], available at: http://www.nbuu.gov.ua/portal/chem_biol/avpch/En/2009_49/Babenko%20V.A.pdf. (Accessed 5 Apr 2015).
4. Абрамова І. В. Аграрні розписки як інструмент фінансово-кредитного забезпечення дрібних та середніх сільгоспвиробників. *Бізнес Інформ*. №2. 2018. С. 253-258.
5. Аксьонова Р. М., Катан Л. І., Колісник Я. В. та ін. Інвестиційне фінансування розширеного відтворення матеріально-технічної бази підприємств : колективна монографія. Одеса. КУПРИЕНКО СВ, 2013. 286 с.
6. Андрійчук І. В., Витвицька У. Я., Степанюк О. Р. Оцінювання інвестиційної привабливості нафтогазових підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 20(1). С. 13-18.
7. Аскеров Р. А. Финансирование сельского хозяйства и роль коммерческих банков в привлечении инвестиций в аграрный сектор Азербайджана. *Агросвіт*. 2012. № 13. С. 39-42.

8. Балян А. В. Регіональні особливості інвестиційної діяльності в сільському господарстві. *Збірник наукових праць Уманського нац. ун-ту садівництва*. 2014. №84(2). С. 207-213.
9. Вдовенко Л. О., Черненко О. С. Інформаційна складова забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва аграрної сфери економіки. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2016. Вип. 89(2). С. 45-53.
10. Вишняк Г. О. Інвестиційне забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств. *Збірник наук. праць Черкаського державного технологічного університету. Сер.: Економічні науки*. 2013. Вип. 33(1). С. 132-136.
11. Волощук К. Б., Волощук В. Р., Кацан А. М. Інвестиційна привабливість та можливості розвитку агропромислових підприємств. *Інноваційна економіка*. 2020. № 1-2. С.145-150.
12. Гайдуцький А. П. Характерні риси та економічні пріоритети прямого іноземного інвестування в країнах СНД. *Економіка АПК*. 2011. №1. С. 155-164.
13. Гальцова О. Л. Інституціональний розвиток агропромислового комплексу України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2012. 40 с.
14. Гарбар Ж. Система інститутів регулювання світового фінансового ринку. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 39 (2). С. 49-57.
15. Гмиря В. П. Фінансові механізми регулювання інвестиційної діяльності аграрного виробництва регіону. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. Харків. ХНТУСГ. 2010. Вип. 105. С. 160-164.

16. Готра В. В. Сучасний стан, фактори забезпечення та напрями активізації інвестиційної діяльності у сфері сільського господарства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. С. 114-121.
17. Дадашев Б. А. Інвестиційний розвиток сільського господарства України. *Агроінком*. 2013. № 4-6. С. 43-46.
18. Дорошенко Т. В. Сутність інвестицій як економічної категорії. *Фінанси України*. 2000. № 11. С. 114-118.
19. Жарун О. В. Значення класифікація інвестицій для найбільш вдалого капіталовкладення. *Інвестиція: практика та досвід*. 2009. С. 9-11.
20. Захарчук О. В. Проблеми матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств України. *Економіка АПК*. 2014. № 7. С. 92-99.
21. Збарський В. К. Особливості стимулювання процесів інвестування в агропромисловому комплексі. *Інноваційна економіка*. 2012. №8(34). С. 8-11.
22. Зінчук Т. О. Органічне виробництво в системі еколого-освітнього і наукового простору. *Органічне виробництво і продовольча безпека*. Видавець О.О. Євенок, 2018. С. 33-37.
23. Іванович І. Ю. Оптимізація інформаційного середовища інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. С. 228-236.
24. Кисіль М. І. Сучасні виклики, стратегічні пріоритети та завдання щодо інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства. *Інноваційна економіка*. 2014. С. 14-19.
25. Коденська М. Ю. Інвестиційна складова аграрно-промислової інтеграції. *Економіка АПК*. 2011. С. 45-51.
26. Коденська М. Ю. Інвестиційні пріоритети в аграрно-промисловому виробництві. *Економіка АПК*. 2010. №5. С. 49-53.

27. Козак О. А., Духницький Б. В. Особливості інвестування розвитку аграрних підприємств України. *Вісник Хмельницького нац. університету. Економічні науки*. 2019. № 6. Том 2(276). С. 201-205.
28. Колеснік Я. В. Відтворення основних засобів: види, форма та джерела фінансування. *Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії: Економічні науки*. 2009. № 2. С. 130-133.
29. Коляденко С. В. Вплив соціально-економічних та екологічних факторів на інтенсивність використання земель. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 9. С. 46-58.
30. Костецький Я. І. Рентабельність як показник ефективності сільськогосподарського виробництва аналіз. *Всеукраїнський наукововиробничий журнал: інноваційна економіка*. 2012. № 2[28]. С. 98-100.
31. Кришталь Т. М. Інвестиційний потенціал регіону як основа забезпечення його сталого розвитку. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки*. 2018. № 5. С. 13- 18
32. Кузьмін Є. С. Визначення ефективності інвестицій підприємств молочної промисловості. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. Вип. 22. ч. 2. С. 1-7.
33. Кульчій І. М. Організаційно-правове забезпечення диверсифікації сільських територій за участю сільськогосподарських товаровиробників : монографія. Харків, Юрайт. 2017. 168 с.
34. Левченко Н. В. Методи оцінювання інвестиційної привабливості сільського господарства регіонів України в контексті стратегічного планування. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. №8. С. 285-293.
35. Линда А. С. Чинники формування інвестиційного клімату. *Таврійський науковий вісник: Збірник наукових праць ХДАУ*. 2017. Вип. 54. С. 264-267.

36. Лупенко Ю. О., Захарчук О. В. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства України. *Економіка АПК*. 2018. № 11. С. 9-18.
37. Мельник В., Погріщук О. Інвестиційне забезпечення аграрного сектору: розширення можливостей для України. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. № 3. С. 23-34.
38. Поліщук Н. В. Теоретико-методичні аспекти кредитування підприємств сільського господарства за умов сталого розвитку. *Бізнеснавігатор*. 2019. Вип. 1(2). С. 126-129.
39. Скидан О. В., Вітвіцький В. В. Теоретичні аспекти формування затратних чинників продуктивності аграрних підприємств. *Наукові горизонти*. 2019. № 3. С. 19-29
40. Сукач О. М. Інвестиційний потенціал національної економіки. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія: Економіка і менеджмент*. 2018. № 1. С. 37-44.
41. Ткачук В. І., Тарасович Л. В., Давидов Д. О. Диверсифікація як інструмент економічного зростання сільськогосподарських підприємств: теоретико-прикладний аспект. *Науковий вісник Київського інституту бізнесу і технологій*. 2019. № 3(42). С. 89-94.
42. Федорчак О. Інвестиційні ризики та інвестиційний потенціал України: державно-управлінський аспект. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 2. С. 84-93.
43. Філатова С. О. Інвестиції, як один із шляхів покращення конкурентоспроможності підприємств. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Економічна*. 2011. № 970. С. 330-333.
44. Хобта В. М., Попова О. Ю., Мешков А. В. Активізація і підвищення ефективності інвестиційних процесів на підприємствах : монографія. Ін-т економіки пром-сті НАН України. Донец. нац. техн. ун-т. Донецьк, 2005.

